

UCHWAŁA

Dnia 23 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Miasta P.
przeciwko S. W.
o opróżnienie lokalu mieszkalnego,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 23 maja 2012 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy
postanowieniem z dnia 9 lutego 2012 r.,

"Czy zażalenie powoda na postanowienie o kosztach procesu
zawarte w wyroku zaocznym, w razie późniejszego skutecznego
wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od tego wyroku, podlega
merytorycznemu rozpoznaniu, czy też postępowanie zażaleniowe
winno być umorzone?"

podjął uchwałę:

**Jeżeli po rozpoznaniu sprzeciwu wyrok zaoczny został
uchylony w całości lub w części, postępowanie toczące się na
skutek zażalenia na zawarte w tym wyroku postanowienie
o kosztach procesu podlega umorzeniu.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy wyrokiem zaocznym, uwzględniając powództwo Miasta P., orzekł eksmisję pozwanej S. W. z lokalu mieszkalnego nr 10 przy ul. K. [...] w P. oraz zasądził od niej na rzecz powoda 700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Pozwana wniosła od tego wyroku sprzeciw, powód zaś złożył zażalenie na zawarte w nim postanowienie o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy przy rozpoznawaniu zażalenia powoda powziął przedstawioną w zagadnieniu prawnym wątpliwość, czy wobec wniesienia przez pozwaną sprzeciwu od wyroku zaocznego należy rozpoznać zażalenie. Wniesienie sprzeciwu powoduje bowiem konieczność wydania drugiego wyroku, zawierającego również rozstrzygnięcie o kosztach procesu, który będzie podlegał zaskarżeniu co do wszystkich zawartych w nim rozstrzygnięć. W takiej sytuacji rozpoznanie zażalenia na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku zaocznym staje się zbędne, co uzasadnia umorzenie postępowania zażaleniowego. Sąd ten wskazał jednak także argumenty przemawiające za rozpoznaniem zażalenia. Powołał się na art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c., zgodnie z którym zażalenie na postanowienie o kosztach procesu jest wyłączone jedynie wówczas, gdy strona składa środek zaskarżenia co do istoty sprawy. Wyłączenia takiego nie ma, jeżeli środek zaskarżenia składa, jak w rozpoznawanej sprawie, strona przeciwna. Niezależnie od tego, rozpoznanie zażalenia powoda - pomimo wniesienia przez pozwaną sprzeciwu od wyroku zaocznego - uzasadnia możliwość egzekucji zasądzonych kosztów procesu, skoro wyrokowi zaocznemu sąd nadaje z urzędu rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.). Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę, że wydane po rozpoznaniu zażalenia postanowienie o kosztach procesu stanie się prawomocne jedynie tymczasowo, skoro wniesienie sprzeciwu powoduje konieczność wydania wyroku, zawierającego również orzeczenie o kosztach, od którego także służy zażalenie do sądu drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c., zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu przysługuje jedynie stronie, która nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy. Jest tak dlatego, że wniesienie środka zaskarżenia co do istoty sprawy powoduje podważenie całego rozstrzygnięcia, w tym także postanowienia o kosztach. W razie wydania wyroku zaocznego, powodowi, który nie wniósł od niego apelacji, przysługuje zatem prawo zaskarżenia postanowienia co do kosztów. Może więc powstać sytuacja, w której jedna ze stron składa zażalenie na postanowienie co do kosztów, a druga – środek zaskarżenia co do istoty sprawy. Nie dotyczy to tylko sprzeciwu od wyroku zaocznego, lecz także innych środków odwoławczych (skargi na orzeczenie referendarza sądowego, zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, apelacji, również skargi kasacyjnej, bowiem stronie przysługuje zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego, które nie staje się prawomocne w dacie wydania wyroku sądu drugiej instancji). Wniesienie środka odwoławczego co do istoty sprawy nie powoduje utraty mocy wydanego orzeczenia - z wyjątkiem nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 505 k.c.) i skargi na orzeczenie referendarza sądowego (art. 398²⁸ § 2 k.p.c.) - a to oznacza, że nie traci mocy również zawarte w tym orzeczeniu postanowienie o kosztach. Wniesienie zatem środka odwoławczego co do istoty sprawy nie czyni bezprzedmiotowym zażalenie drugiej strony na takie postanowienie.

Uwagi powyższe prowadzą do wniosku, że samo wniesienie przez pozwanego sprzeciwu od wyroku zaocznego na stanowi podstawy do umorzenia postępowania wywołanego wniesieniem przez powoda zażalenia. Los takiego zażalenia zależy jednak od sposobu zakończenia postępowania wszczętego przez wniesienie sprzeciwu. Prawidłowe wniesienie sprzeciwu powoduje wyznaczenie rozprawy i ponowne rozpoznanie sprawy, po czym sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza (art. 345 i 347 k.p.c.). Uchylenie wyroku zaocznego w całości lub w części oznacza także uchylenie zawartego w nim postanowienia o kosztach procesu. Sąd wydaje nowy wyrok i na nowo rozstrzyga również w tym przedmiocie, obejmując rozstrzygnięciem

zarówno koszty poniesione do czasu wniesienia sprzeciwu, jak i poniesione na skutek jego wniesienia. W takim wypadku zażalenie na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku zaocznym staje się bezprzedmiotowe, wobec czego postępowanie zażaleniowe podlega umorzeniu (art. 355 § 1 w związku z art. 391 i 397 § 2 zd. drugie k.p.c.). Jeżeli natomiast po rozpoznaniu sprzeciwu sąd utrzymuje wyrok zaoczny w mocy lub w zaskarżonej części, albo – w razie cofnięcia sprzeciwu – umarza postępowanie wywołane jego wniesieniem (art. 349 § 1 k.p.c.), orzeka tylko o tych kosztach, które zostały poniesione na skutek jego wniesienia. Oznacza to, że zawarte w wyroku zaocznym postanowienie o kosztach procesu pozostaje w mocy, zatem podlega rozpoznaniu złożone na nie zażalenie. Ubocznie wspomnieć należy, że podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w sytuacji równoległego wniesienia przez stronę skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji i zażalenia drugiej strony na postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego, przyjmując, że postępowanie wywołane zażaleniem podlega umorzeniu, jeżeli wyrok i zawarte w nim postanowienie o kosztach zostały uchylone na skutek skargi kasacyjnej strony przeciwnej (por. postanowienie z dnia 6 kwietnia 2011 r., I CZ 103/10, niepubl.).

Z tych względów orzeczono, jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).